

Gospodarski Glasnik

za Štajersko.

List za gospodarstvo in umno kmetijstvo.

Izdaja ces. kr. kmetijska družba na Štajerskem.

List velja na leto 4 krone.

Udje družbe prispevajo na leto 2 kroni.

Udje dobé list zastoj.

Vsebina: Vabilo na 86. občni zbor. — Razglas. — Postava glede regulacije in odkupa gozdnih in pašnih služnosti. — Odkup lovskih rezervatov. — Nova postava o živinski kugi. — Kaj naj vzame kmet v poštev, predno se loti uporabe umentnih gnojil? — Ali se izplačajo umetna gnojila. — Predavanje o določevanju žive teže goveda z merilnim trakom v viteški dvorani deželne zbornice 9. dne januarja 1909, popoldne ob 4. uri. — Zborovanje podružnice in krajnih društev. — Iz podružnic in krajnih društev. — Gospodarske drobtine. — Uradno. — Tržna poročila. — Zadruga: Poročila zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem. — Oznanila.

Št. 3721.

C. kr. kmetijska družba za Štajersko.

Vabilo na 86. občni zbor c. kr. kmetijske družbe za Štajersko

ki se vrši dne 17. in 18. marca 1909 v
stanovski hiši (Landhaus) v Gradcu.

Začetek dne 17. marca ob štirih popoldne.

Dnevni red za 17. marec 1909:

1. Otvoritev zborovanja po predsedniku.
2. Naznanitev zastopnikov tujih korporacij.
3. Naznanitev odposlancev podružnic.
4. Volitev dveh overovateljev.
5. Predlogi revizijskega odbora glede
  - a) proračuna za leto 1909;
  - b) računskega zaključka za leto 1908.;
  - c) upravnega poročila za leto 1908.
6. Volitev revizijskega odseka za prihodnje leto.
7. Predlogi osrednjega odbora in podružnic.

Dnevni red za 17. marec 1909:

1. Nadaljevanje razprav o predlogih podružnic.
2. Prisodba nagrad in odlikovanj društvenikom, ki so si stekli posebne zasluge za kmetijstvo.

§ 25., točka 7., odstavek 2., družbinih pravil določuje, da se morajo staviti predlogi za odlikovanja, kakor sploh vsi predlogi, o katerih se naj razpravlja na občnem zboru, najpozneje štiri tedne pred zborovanjem, ker bi se sicer na iste oziralo šele na prihodnjem drugem občnem zboru. Vse stavljene predloge je treba obširno utemeljevati.

Pri nasvetih za odlikovanja se mora strogo ozirati na določbe § 44. družbinih pravil.

V Gradcu, dne 15. decembra 1908.

Od osrednjega odbora c. kr. kmetijske družbe za Štajersko:

Predsednik:

Generalni tajnik:

Grof Edmund Attems l. r. Franc Juvan l. r.

Razglas.

Subvencijski merjasci.

Naši cenjeni člani bodo dobili po možnosti in sredstvih, ki so na razpolago, subvencijske merjasce le tedaj, če nam bodo vposlali pravilno izpolnjene reverze s 30 K za vsakega merjasca potom podružnic najpozneje do 15. marca.

Praviloma se lahko na enem kraju nastavi le en merjasec; če se jih rabi več, mora načelstvo podružnice to potrditi.

V Gradcu, 1. januarja 1909.

17—W

Od osrednjega odbora c. kr. kmetijske družbe na Štajerskem.

Rusko laneno seme,

naravnost naročeno, je prišlo. Naročila štajerskih kmetovavcev po znižani ceni 30 v za kg z zavojem, sprejema pisarna kmetijske družbe v Gradcu, Stempfergasse 2/II, če se zajedno nakaže znesek. Odda pa se vedno le več pošiljatev skupaj, torej ne z obratno pošto.

Če se rabi manj ko 5 kg, naj še kdo drugi poleg naroči.

Prosi se za natančen naslov in označbo pošte, oziroma železniške postaje.

V Gradcu, 1. januarja 1909.

16—W

Od osrednjega odbora c. kr. kmetijske družbe na Štajerskem.

Postava glede regulacije in odkupa gozdnih in pašnih služnosti.

(Dalje in konec.)

Tretji odstavek (§§ 23 do 28) obsega določbe o varovanju pravic deležnikov pri gozdih. Po tem se sme s služnostmi opremljeno zemljišče, ki ni podvrženo prisilnemu pogozdovanju, v bodoče pogozditi le tedaj, če to dovoli oblast iz razlogov deželne kulture. Če se za to prosi, se morajo, predno se prošnja reši, vprašati pašni upravičenci. Če se dovoli pogozdovanje, se mora upravičencu nakazati kaka druga primerna paša. Če to ni mogoče, mu mora upravna oblast priznati vsakoletno rento, ki pomenja vrednost paše na podlagi povprečne vrednosti zadnjih desetih let pred pogozdovanjem. Če zahtevajo upravičenci, mora obvezanec predložiti upravni oblasti načrt o porabi služnostnega gozda ž njegove strani in od strani upravičencev. Na podlagi tega načrta se bodo presojele in upoštevale eventuelne pritožbe upravičencev. Če se v obvezanem gozdu služnostni dohodki upravičencev le deloma ali sploh ne splačujejo, potem lahko zahtevajo upravičenci, da se jim naj izplača zgore omenjena letna renta. Ta renta se mora tako dolgo plačevati, da dobijo

upravičenci zopet lahko iz gozda, kolikor jim gre.

Točke 29 do 42 postave obsegajo nazadnje predpise o oblastih in rabi teh določb. Pri vsej akciji pridejo po tem najprej v vpoštev agrarni uradi, to je za rabo postave o delitvi in odkupu gozdnih in drugih služnosti poklicani organi. (Podrobnejše o tem še pride). Vsa akcija se začne s tem, da jo zahteva eden izmed interesiranih delov. Če ima do kakega zemljišča pravico več upravičencev mora to zahtevati vsaj eden, če prideta dva v poštev, če pa jih je več, jih mora zahtevati to vsaj tretjina.

Ta poziv se priglasijo pri pristojnem lokalnem komisarju, ki naj vodi potrebne poizvedbe in skuša stvar med obema strankama najprej rešiti po dogovoru. Sicer se mora stvar uradno rešiti. Agrarne oblasti odločajo, ali in v koliko naj nastopi namesto nove regulacije celoten ali delen odkup v denarju.

Kar se tiče stroškov celega obravnavanja, plačajo stranke le stroške za izvedence brez vodje tehničnega oddelka, nadalje stroške za opis mej in druge geometrske stroške, ki se zaračunajo po vrednosti njihovih deležev.

Če hoče kak upravičenec vzdigniti odkupnino, mora tozadevno prošnjo vložiti na pristojno politično oblast.

Prestopke te postave kaznuje lokalni komisar z denarno globo do 500 K. Vse podrobnejše določbe bo prinesla odredba. — Želeti je, da bi te odredbe bile kmetom ravno tako prijazne ko doslej opisana postava.

Odkup lovskih rezervatov.

Lovski rezervati so po svoji krajevni razsežnosti omejeni na nekatere kraje Gornje Štajerske, a so po svoji gospodarski važnosti za prizadete posestnike zelo važni in pomembni. Če jih definiramo po tozadevnih postavnih določbah, so rezervati lovske pravice, ki se drže tuje zemlje in posestva „za večne čase“. Ti lovski rezervati so svoje dni nastali na ta način, da se je pri odkupu porabnih pravic prepustil primeren kos zemljišča upravičencu proti pogoju, da sme obvezanec na tem kosu loviti. Tako je postalo pravno razmerje med obema deloma ravno obrnjeno. Iz upravičenca je postal posestnik, obremenjen z obveznostjo, da mora dovoliti

nekdanjemu obvezancu lov na posestvu, iz obvezanca pa je postal sedaj služnosten opravičenec. Postavno se je dovolilo ustvarjanje takih lovskih rezervatov z najvišjim odlokom z dne 30. marca 1859. A kmalu so začeli obvezanci čutiti te lovske rezervate kot neznosne sponse. Lov na tuji zemlji je bil z najvišjim patentom z dne 7. maja 1849 izrečno odpravljen in prepovedan in lahko umljivo je, da je z napredujočim agrarnim gibanjem prišla tudi na Stajerskem za lovske rezervate zadnja ura.

Že 14. januarja 1905 je sklenil deželni zbor sprejeti osnutek postave, ki se je pečal z odkupom lovskih rezervatov. A ta osnutek ni dobil najvišje sankcije, ker je vlada našla na njem formalne nepopolnosti. Z odlokom 7. septembra 1907 je c. kr. poljedelsko ministrstvo naznanilo, „da se mora v predloženem osnutku postave namenjeni odkup priznati kot velik napredek, ki ga treba v interesu gospodarstva podpirati“, da pa se mora še prej besedilo postave v nekaterih rečeh spremeniti, predno dobi postava najvišjo sankcijo. Te spremembe in dopolnitve, ki jih je zahtevalo c. kr. poljedelsko ministrstvo, so bile take, da niso nasprotovale namenom deželnega zbora. Zato je deželni zbor v svoji zadnji seji sklenil sprejeti osnutek postave v obliki, ki jo je zahtevalo c. kr. poljedelsko ministrstvo, tako, da ni nič več napoti najvišji sankciji, ki jo bo torej predlagana postava dobila.

Postava, „v kateri se dajejo določbe o odkupu o priliki postopanja po cesarskem patentu z dne 5. julija 1853, drž. zak. št. 130, pridržanih pravic na lov po tuji zemlji“, določa v § 1, da se morajo odrešiti vse po imenovanem cesarskem patentu na tuji zemlji pridržane lovske pravice ne glede na to, ali so zemljeknjižno vpisane ali ne. Ta odrešitev se izvrši na ta način, da vrne obvezanec, to je oni, na čegar zemlji je pridržek, vrednost lovske pravice (točka 2).

Posebno važna je 3. točka, ki obsega določbe o zaračunavanju odkupnine. Po tej se doženejo najprej površina in lovske najemnine v času, ko se je začela veljavnost te postave in v najemninski dobi neposredno pred tem časom pri vseh v sodnijskem okraju, v katerem leži določen rezervat, v najem danih občinskih in zasebnih lovih. Nato se izračuna povprečna najemnina, ki pride na 1 ha te površine. Letna vrednost lovske pravice, ki se naj odkupi, se za vsako zemljišče izračuna na ta način, da se pomnoži povprečna najemnina za 1 ha, kakor smo jo zgore dognali, s številom ha, ki jih ima kako obremenjeno zemljišče. Od te letne vrednosti se odšteje ena tretjina. Ostanek se pomnoži z 20 in tako dobimo odkupnino. Ta se mora, dokler ni plačana, obrestovati s 5 odstotki. Če zahteva upravičenec ali obvezanec zaradi posebnih razmer višjo ali nižjo vrednost, ko se je dognala, se naj določi visočina odškodnine od politične oblasti (okrajnega glavarstva) s pomočjo dveh izvedencev, če ni sporazum drugače mogoč. Izvedence določi okrajni odbor dotičnega okraja; na zahtevo ene udeležene stranke se morajo zapriseči (točka 4). Dan odkupa je 1. januar potem, ko je postala odkupitev pravomočna. Če je na odkupljeni rezervatni pravici kaka

najemnina, potem velja 1. januar po potekli najemnini za dan odkupa (točka 5).

Odkupnina se mora vplačati v dvajsetih enakih obrokih vsako leto 1. julija pri davčni blagajni dotičnega okraja. Vendar pa lahko plača obvezanec ali vso odkupnino na enkrat ali v večih obrokih (točka 6).

Petodstotne letne obresti se vplačujejo zajedno z letnimi obroki. Če se vplača kapital naprej, se zaračunajo obresti še za celo tekoče leto (točka 7) Obveznost za plačevanje odkupnine se drži zemljiškovknjižene reči, tako da je eventuelen naslednik na posestvu ni prost. Pri prisilni dražbi mora kupec sprejeti to obveznost, ne da bi se mu vračunala v njegov znesek, za katerega je zdražbal posestvo. Z odkupnino se po vsem tem ravna ravno tako, kakor z zemljiškim davkom (točka 8).

Pri odkupitvi pridejo v vpoštev sledeči uradi: okrajno glavarstvo kot prva inštanca in namestnija in poljedelsko ministrstvo kot druga inštanca (točka 9). Kdor želi odkupitev, mora to naznaniti v teku leta po tem, ko bo stopila ta postava v veljavo, odkupitveni komisiji. Če se to ne zgodi, poseže oblast vmes. Tedaj se izvrši odkup na vsak način (točka 10).

Odkupitev se začne s tem, da gre komisija z obema strankama na lice mesta (točka 11). Če je kak lovski rezervat dvomljiv in se ne more dognati med obema strankama sporazum, se določi odškodnina na podlagi dejanske posesti in se po tem sklepa. Proti temu lahko ugovarja upravičenec v teku treh mesecev (točka 15).

Ostalih devet točk te postave zadeva po večini le administrativno ravnanje. Samo na to še hočemo na kratko opozoriti, da se po točki 21 postave lahko vknjiži rubežna pravica za odkupnino in obresti na posestvo dotičnega obvezanca. Nadalje še hočemo omeniti, da plača po § 22 stroške za izvedence, ki jih imajo pri odkupitvi, dežela.

Deželni odbor se je potezal za to, da bi bila odkupitev prosta kolkov in pristojbin; vlada je temu pritrdila in obljubila, da bo predložila državnemu zboru primerno postavno predlogo.

Nova postava o živinski kugi.

Vlada je predložila 23. novembra 1908 državnemu zboru osnutek nove postave o živinski kugi.

S postavo o živinski kugi z dne 29. februarja 1880 so se pri zabranjevanju kuge dosegli sicer zadovoljivi uspehi, vendar so njene določbe v marsičem zaostale za napredkom živinozdravske vede in za razvojem prometa z živino v zadnjih desetletjih. K temu je še prišlo, da se je vrednost domače živine, odkar je bila uvedena ta postava, zelo zvišala, in da so postale izgube živine ali ovire pri živinskem prometa vedno bolj občutljive. To je privedlo do tega, da je postala v krogih gospodarjev in kmetovavcev, kakor tudi med strokovnjaki, ki jim je bila izvršitev te postave poverjena, potreba spremembe postave vedno večja. Ker pa ni primerno varstvo živinoreje samo v interesu onih ljudij, ki se ž njo pečajo, ampak zaradi aprovizij

vprašanj potrebno tudi za splošno blaginjo, je bilo s stališča državnega gospodarstva potrebno, da se reforma izvrši potom državne postavodaje.

V postavini predlogi, ki jo bo imel državni zbor v obravnavi, se določbe glede varstva naše živine pred prinašanjem kuge iz inozemstva natančneje določajo in prilagodijo sedanjim prometnim razmeram.

Da se v okrožju veljave te postave živinske kuge ne razširijo in da se onemogočijo, so se določbe glede živinskih potnih listov razširile, določilo se je živinozdravsko nadzorovanje sejmov in tudi pri živinozdravskem nadzorovanju prevažanja živine po kopnem in po morju so se dale natančnejše določbe.

Nadalje se je ustvarila postavna podlaga za ureditev cepljenja, glede imetja zdravil, odstranjevanja porabe, oziroma izrabe živinskih teles in delov.

V število nalezljivih živinskih boleznij, ki se morajo naznaniti, se je na novo sprejela tuberkuloza goved v določenih oblikah, kuga divjačine in goveda, garjavost oslov, mul in mezgov; živinozdravniško ravnanje živinskih kužnih boleznij se je postavilo na temelj, primeren modernim zahtevam.

Ker se da po dobljenih skušnjah kuga najhitreje preprečiti in omejiti, če se bolne ali sumljive živali nemudoma pomorijo, se naj po predloženem osnutku razširi pravica države do tega.

Pri takem postopanju pa je pogoj, da se postavi dolžnost države, odškodovati lastnika, na širšo podlago, po splošno priznanem načelu, da se mora škoda, ki jo trpi posameznik v interesu skupnosti, povrniti od države.

Doslej se je na opisani način postopalo le pri govejski kugi, pri pljučni kugi, svinjski kugi in v neki meri tudi pri smrkljavosti. Sedaj se bo to postopanje z ozirom na zadnjo kugo razširilo in dala se bo možnost, da se bo lahko živina tudi v določenih slučajih kuge na gobcih, parkljih in tuberkuloze, proti odškodnini ubila. Pri vraničnem in šumečem prisadu bi se naj dajale podpore; ta ukrenba je ne le v živinozdravskem, ampak tudi v sanitarnem oziru velike važnosti, ker z jamči, da se bodo taki slučajji hitro naznanili in odpravili in ker se bo preprečilo, da bi prišlo meso od takih živalij v promet. Tudi se je poskrbelo za to, da se bodo v določenih slučajih dajale za hitro naznanitev kug nagrade, da bodo oblasti lahko povsodi hitro posegle vmes. S tem, da se plačajo sredstva za razkuževanje iz javnega denarja, da se povrnejo izdatki za reči, ki so se pri razkuževanju poškodovale ali uničile, se bode posebno olajšalo stanje strank, posebno pa malih posestnikov, v slučaju kuge.

Ker se je po podatkih znanstvenih raziskovanj cepljenje obneslo kot najuspešnejše sredstvo pri zatiranju različnih kužnih boleznij, podaja novi osnutek — kakor smo že omenili — potrebno podlago za ureditev cepljenja, a tudi možnost, da se cepljenje v raznih razmerah ukaže in da se za živali, ki bi zaradi uradno ukazane cepitve poginile, plača odškodnina.

Dasi se je morala postava držati z vsemi sredstvi načela, da se mora pri zatiranju nalezljivih kužnih boleznij postop-

pati z vso strogostjo in odločnostjo, vendar se dajejo v tem osnutku olajšave povsod tam, kjer to dovoljujejo živinozdravski oziri. Tako se naj na primer posamezne živinozdravniške določbe takoj omejijo, če je nevarnost odpravljena, da se obrat z živino po nepotrebem ne ovira. Ravno tako se olajša tudi stroga določba postave, da se — kakor dosedaj — v času pasjega kontumaca vsi psi brez nagobčnikov polovijo, s tem, da se v določenih razmerah in pod določenimi pogoji taki psi ne pobijejo.

Tudi kazenske določbe se nameravajo spremeniti, tako da lahkih prestopkov ne bodo sodila sodišča, ampak politični uradi, kakor se osnutek tudi sploh pri določanju kaznij ozira na dalekosežnost preziranja obstoječih predpisov.

Če postane ta osnutek postava, se bo s tem zelo dvignilo varstvo gospodarstva, tako da se bodo dotični krogi prebivavstva lahko z večjem uspehom posvetili pametnemu gospodarjenju. Stvar posameznikov pa bo potem, da se bodo strogo držali odlokov, ki bodo prišli iz te postave, da bodo pomagali oblastem pri vršenju teh določb, pomagali varovati našo živino kuge, kar bo prišlo vsem v korist.

Kaj naj vzame kmet v poštev, predno se loti uporabe umetnih gnojil?

(Izviren spis.)

Ko sem se pred kratkim vozil z nekim tujcem skozi vas S . . . . ., ki je v bližini Ptujja, me vpraša tujec, ko je zagledal na nekem dvorišču poln voz umetnega gnoja: „Kako je to mogoče, da se vaši kmetje poslužujejo tudi umetnih gnojil, a imajo pri tem povsem zanemarjena gnojlišča?“

Čudil se je, ko je videl, da je gnoj navadno po celem dvorišču raztepen ali pa nakupičen kje na znižanem prostoru pod hlevskim kapom, kjer ga deževnica izpira in da puste naši kmetje mirno gnojnico odtekat v cestne jarke, poleg pa umetna gnojila kupujejo. Res se zanimajo naši kmetje za umetna gnojila od dne do dne bolj, ker so se prepričali o njih hasnovitosti. Mnogo jih je pa, ki štejejo sicer precejšne svote na leto za različna, umetna gnojila; pri vsem tem pa imajo svoja gnojlišča urejena prav nazadnjaško. Čeravno bi ne mogli shajati brez umetnih gnojil, bi jim vendar ostal marsikateri groš v žepu, če bi pravilneje ravnali s hlevskim gnojem.

Ako računamo, da velja 1 hl gnojnice, recimo, samo 15 v in če si predočimo ono število hektolitrov gnojnice, ki zginejo vsako leto v potok ali cestni jarek, lahko uvidimo, kako velika potratajetako ravnanje z gnojem.

Nesmisel je torej ob enem izdavati denar za umetna gnojila in ga ven metati v obliki gnojnice.

Kmetje si naj pred vsem pravilno uredé svoja gnojlišča, saj se ti izdatki v kratkem izplačajo. V gnojlišču se zrcali gospodar. Gnojlišče naj bode sicer blizu hleva, a kapnica naj ne pada nanj; ravno tako se ne sme stekati nanj deževnica, ki se v obližju zbira. Ono naj ima ugoden dovoz in izvoz in naj ne bode preveč solnčnim žarkom in vetru izpostavljeno. Odločiti

mu je torej, kjer je le mogoče, senčno in napram vetru zavarovano stran dvorišča. Obsenči in zavaruje proti vetru se pa lahko tudi, ako se v primerni daljavi drevesa nasade.

Da se gnojnica ne izgublja, morajo biti tla gnojlišča nepredorna. V ta namen zado- stuje že, ako se tla precej na debelo z glino ali ilovico zaphajo. Dobro je tudi, ako se še povrhs kamenitlaka, a neobhodno potrebno ni.

Razven tega mora imeti vsako gnojlišče primerno veliko, nepredorno, najbolje cementno jamo, kjer se zbira gnojnica. Komu je že to odveč, naj vzame vsaj kak velik, za drugo reč neporaben sod, katerega je vkopati v zemljo.

Jama za gnojnico se lahko naredi v sredini ali pa ob eni strani gnojlišča, sploh tam, kjer je pod danimi razmerami umestnejše. Umevno je, da morajo tla gnojlišča viseti proti tej jami.

Da ne more gnojnica odtekat in deževnica iz dvorišča pritekati mora imeti gnojlišče ob straneh zvišan rob, sicer pa tako, da ne ovira izvažanja gnoja.

Gnoj je treba vsaki dan sproti enakomerno razgrniti in dobro pohoditi, da nima zrak preveč pristopa in z gnojnico polito, da ostane vlažen, sicer se prenglo razkroji.

Da pa vežemo dušik, to za rastline prevažno redilno snov, ki ima lastnost, da hitro izhlapi, je potrebno gnoj v presledkih pokriti z eno plastjo zemlje. Še bolje je, ga večkrat potrositi z malcem ali gipsom, sicer je zemlja ceneja in zadostuje popolnoma. Nadaljese priporoča posebno onemu, ki ima veliko gnojlišče, da ga razdeli na dva dela, to se pravi, tu se razgrinja gnoj enkrat na eni, enkrat na drugi polovici. Ko je ena polovica narastla približno na poldrugi meter jo je pokriti precej na debelo z zemljo in je pričeti z razgrinjanjem gnoja na drugi polovici. Ob straneh, ki naj bodo navpične, je gnoj večkrat s kako desko zatepsti, da nima zrak preveč pristopa in ne more razkrojitev pospešiti.

Kedar se gnoj nakidava, torej izvažja, ga je jemati enakomerno iz vrha do tal.

Razvoženi gnoj je čim preje podorati ali podkopati. Nepravilno ravna oni, ki ga pusti v malih kupih po več dni ležati, kar se lahko dostokrat opazuje. Če že ni mogoče gnoja takoj v zemljo spraviti, je bolje narediti večje kupe in jih z zemljo pokriti.

Za izvažanje gnojnice si pa mora kmet preskrbeti primeren sod. Da lahko sod hitro napolni, naj si nabavi sesalko (pumpo) za gnojnico.

Čim pravilneje bomo ravnali z gnojem, tem izdatnejši bode ta in tem večji bodo naši pridelki. Pod sličnimi razmerami bode tudi oni kmet, ki ima vzorno gnojlišče, manj izdal za umetna gnojila, kakor oni, ki ga zanemarja.

S tem pa ni nikakor rečeno, da se naj naši kmetje ne poslužujejo umetnih gnojil. Ali naravno je pa vendarle, da bode pameten gospodar, ki zna količkaj računati, preje kolikor mogoče umno izkoristil to, kar mu je bližje in ceneje, kar ga stane le malo truda in se bode lotil še le potem tujih sredstev, ko je uvidel, da ne more izhajati s svojimi.

Če pa že naši kmetovalci kupujejo umetna gnojila, naj vprašajo preje stro-

kovnjake za svet in naj jih kupujejo potom gospodarskih zadrug in društev, ki lahko dobijo jamčeno blago od zvez kmetijskih zadrug.

Agentom, ki že v novejšem času tudi od hiše do hiše ponujajo umetna gnojila, pa naj pokažejo vrata, če se hočejo izogniti prevare. S tistim denarjem, ki ga nepotrebno zaslužijo ti agenti, bi si lahko marsikateri kmet vzorno uredil svoje gnojlišče.

Kmetje, bodite torej pozorni pri nakupu umetnih gnojil in si pred vsem uredite vaša gnojlišča.

Merodajni krogi bi pa naj napravo vzornih gnojlišč kolikor mogoče pospeševali z različnimi primernimi sredstvi, kakor na primer s premijami in subvencijami. Ptuj, dne 22. decembra 1908.

Zupanc.

Ali se izplačajo umetna gnojila.

(Izviren spis.)

Kakor se iz prejšnjih spisov lahko posname na mojem zemljišču kot čisti dobiček, ravno tako se lahko iz neštetilnih drugih poskusov razvidi povsod tam, kjer so se umetna gnojila pametno rabila. Najboljši dokaz za to so pa naši travniki, kot slabo, ali celo nič gnojeni, ko nam dajejo slabotne pridelke, ki so tako pičli in slabi, da si niti ne moremo v mislih primerjati sosednih novih travnikov, kaj šele nasproti drugim deželam. Za nas nastane torej prevažno vprašanje, kako se naj rabijo umetna gnojila in ali se izplačajo ali ne. Na teh dveh vprašanjih leži uspeh ali starokopitnost našega gospodarstva. Umetna gnojila je rabiti vselej kot prvi pogoj pravočasno. Na travniku se naj v jeseni trosijo, ako je dotični bolj suh po naravi, če je pa nekoliko bolje vlažen, je pa trosilna doba do meseca marca v spomlad; trositi ne odobrujem, ker ali tisto leto ne učinkujejo dovolj, ali pa zastran suše, ali proda celo nič. Sicer pa hasnejo gnojila naslednje leto. Kdor bi pa trosil v močvirne travnike, ali take, ki se vsaj dalje časa ne morejo osušiti, ko vnovič dež nastopi takim odsvetujem, ker se takorekoč gnojila izperejo, torej tudi ne morejo učinka imeti. Kdor pa misli za malo denarjev le eno vrečo Tomasove žindre kupiti, kalija v kajnitu pa ne pridjati (tudi eno vrečo) ta naj raje umetna gnojila pri miru pusti, vsaj ne bo še drugih odvrčeval. Travnik potrebuje Tomasovo žindro kot fosfor, kajnit in kalijevo sol kot kalij, pri tem pa še dušec v podobi čilskega solitra, ali žvepljeno kislega amonijaka, ali mesto teh dveh, izvrstno gnojnico, ki se pa nikolj tedaj ne sme izvažati, kadar se je fosfor trosil ali apno, ker zgubi na dobroti. Previdnost je povsod potrebna, najbolj pa tukaj.

V koliko se umetna gnojila izplačajo, je potrebno, da delamo poskuse na malem prostoru. Taki praktični poskusi so potrebni tudi zaradi tega, da se lahko natančno prepričamo, v koliko se umetna gnojila izplačajo. Ako zemlje ne damo kemično preiskati na v to odločenih uradih, ne moremo znati, kako množino naj damo gnojil, tudi ne, ravno katerih. Če imamo n. pr. kalij v zemlji, nam ga ni potrebno še posebej dodajati v gnojilih, ravno tako je s fosforom.

Da so taki poskusi kolikor najbolj natančni, se mora odmeriti travnik 10 m dolžine in 10 m širine, ali pa 5 m širok in 20 m dolg, torej 100 m² ali 1 ar. Ta se s par kilami pognoji. Drugi, ravno tako velik je pa negojen. Pomniti moramo; da morata oba dela biti enake zemlje, enake lege, torej skupaj tik eden drugega. Tudi ne smeta biti pod drevjem, torej v senci. Lahko se pa vzamejo tudi večja površja v poskuse.

Ko se je travnik odmeril, sedaj se mora spet natančno stehtati primerna množina gnojil, in to zato, da se lahko v poznejših računskih primerih določi na eni strani, koliko je umetnih gnojil in njih vrednost na 1 ha sploh kaj stanejo; na drugi strani pa, v koliko so se izplačala, kako velik je bil pridelek, seveda stehtan in kolika je njega vrednost. Šele tedaj lahko rečemo, ali imamo dobiček ali pa izgubo. Umetna gnojila sicer tudi hasnejo, toda napredno gospodarstvo mora imeti še pri tem nek čisti dobiček. Če torej le nekaj več zraste, ne pa, da bi se stroški gnoja in delo pokrili, v večjem pridelku sena in otave tedaj še ne smemo reči, da so nam umetna gnojila hasnila ter se izplačala; ampak mi moramo imeti pri tem še čisti dobiček.

Ako pri tem pomislimo da ni vsaka zemlja enako sposobna za rabo gnojil, tedaj še se moramo vprašati, ali smo ji dali vse; namreč: apno, dušec, fosfor, in kalij, če torej ni teh vseh, ni dobička.

Zato tudi vidimo, da je že marsikateri različnim sadežem gnojil, toda na vse zadnje je umetno gnojilo obsodil; to je vse skupaj za vraga. Ali kdo je kriv?

Bodi vzgled; negdo trosi za žito dušec, v podobi čilskega solitra, da naj bi imel lepo žito. Res prijatelj. Žito bo visoko in lepo v slami, torej močna slama. Drugi trosi dušec, kot čilski soliter in še fosfor v podobi Tomasove žindre ali superfosfata, da bi imel veliko žito in lepo klasje. Res dragi. Žito bo visoko, močno z lepim klasjem, toda — praznim.

Tretji noče samo slame ampak tudi zrnje. V ta namen trosi dušec, fosfor in še kalijevo sol ali vsaj kajnit kot kalij. Res dragi kmetovavec. Kdor išče, ta najde, kdor prosi, prejme, a kdor pa trka, se mu tudi mora odpreti. Žito bo visoko in močno z lepim toda polnim klasjem ter z debelim zrnjem, ker kalij dela polno zrnje.

Kdor pa želi dolgotrajnih lepih dohodkov iz svojega polja, ta še gnoji z apnom, ki pa mora v prah razpasti od vlage in še le tedaj ga trositi s kalijem; dušikom in drugim. Uspeh ne izostane.

Kdor torej ne upošteva teh glavnih pravil gnojenja, ta ima smolo. Kdor je pa umen in misli v napredek, ima dobiček.

Ker treznemu kmalo kaj dopoveš,
S pijancem in neumnežem še v družbi teško ješ.
in tak:

Kdor vse krivde na druge obesi,
Sam obsedi na strohlivem lesi.

Važnejše nego vsi državno-politični ukrepi, ali drugi diplomatični sklepi je za zasigurni obstanek države edino le obstoj kmetijstva.

Čemu gre krik in vik po sveti,
Da kmet trpin je preubog!

Po stanu mu je le živeti — — —

Poskusiti vse in kar je dobrega „obdržati“

In rešen bo ter prost nadlog! . . .

Velika Nedelja, dne 23. oktobra 1908.

Alojzij Križanič,
kmetovalec.

Predavanje

o določevanju žive teže goveda z merilnim trakom v viteški dvorani deželne zbornice 9. dne januarja 1909, popoldne ob 4. uri.

C. kr. kmetijska družba na Štajerskem priredi 9. januarja popoldne ob 4. uri vsem brez vstopnine pristopno zborovanje v viteški dvorani deželnega dvorca, pri katerem bo govoril finančni nadsvetnik gospod Marko Matievič iz Celovca o določevanju žive teže pri govedu in o svojih izkušnjah o tej stvari. Gospod nadsvetnik Matievič je največji avstrijski strokovnjak na tem polju; od njega se bode čula pač končna sodba o vrednosti tega merila, ki se desetletja sem vedno bolj izpopolnjuje. Predavanje bo vzbudilo ne le med kmetovavci, ampak tudi v drugih poklicih, kakor pri mesarjih, trgovcih z živino, pač tudi v učenjaških krogih zanimanje; zato se pričakuje obilna udeležba.

Perutninarski list.

Potovalna predavanja o perutninarstvu na Srednjem in Spodnjem Štajerskem. 15—4

Da se bodo potovalna predavanja o perutninarstvu vršila intenzivneje, se je osrednji odbor c. kr. kmetijske družbe v svoji seji 2. julija t. l. izrekel za predlog perutninarskega odseka in naprosil gospode Armina Arbeiter, upravitelja deželne bolnice za umobolne v Feldhofu pri Gradcu, Otmarja Maldeghem, graščaka v Falkenhofu pri Andritzu in Janeza Pechany, upravitelja deželne hiralnice v Schwanbergu, naj prirejajo na podlagi Arbeiterjeve knjižice, in na vsakokratno poziv načelstva kmetijske družbe po raznih krajih Srednje in Spodnje Štajerske potovalna predavanja o perutninarstvu.

Zato prosimo vse cenjene podružnice, naj nam blagovolijo naznaniti svoje želje, naj se ta ali oni teh gospodov k njim pošlje in predava o perutninarstvu.

Omenjamo še, da sta gospoda upravitelja Arbeiter in Pechany na razpolago le ob nedeljah in praznikih.

Zborovanja podružnic in krajskih društev.

Št. Ilj v Slov. gor. Vabilo na potovalno zborovanje podružnice c. kr. kmetijske družbe v Št. Ilju v Slov. gor., ki se začne v nedeljo, 10. januarja 1909 ob 3. uri popoldne v gostilni gospoda Mayerja pri Gornji Sv. Kungoti. Dnevni red: 1. Otvoritev. 2. Predavanje gospoda strokovnega učitelja Rudolfa Krakofžika „O menjavi semena, kaljenju in rasti žit i. t. d.“ 3. Vplačevanje članarine za 1909. 4. Slučajnosti. Želi se mnogobrojna udeležba kmetovavcev.

R Repnik, načelnik.

= Braslovče, 18. decembra 1908. Vsem udom kmetijske podružnice za vranski okraj se naznanja, da bo imela podružnica svoj občni zbor dne 2. februarja 1909 ob polu tretji uri popoldne v šolskem poslopju na Gomilski, s sledečim dnevnim redom: 1. Pozdrav. 2. Pregled

računov in delovanja za leto 1908. 3. Sprejemanje novih udov. 4. Vplačevanje letnine za leto 1909., oziroma zaostale letnine od prejšnjih let. 5. Načelnništvo sprejema naročnino za deteljna semena. 6. Volitev odposlancev k glavni skupščini v Gradec. 7. Razni nasveti in pogovori. Vsi člani se uljudno vabijo, da se polnoštevilno udeležijo občnega zbora. Druga vabila se ne bodo razposiljala.

Florjan Rak, načelnik.

Št. Jurij ob juž. žel. Tukajšnja podružnica vabi vse p. n. člane in prijatelje podružnice na III. redni občni zbor, ki se vrši 7. januarja 1909 v dvorani Gospoda Nendla pri Št. Jurju ob 3. uri popoldne. Dnevni red: a) Pozdrav navzočih članov in gostov, b) poročilo načelnništva, c) blagajniško poročilo, d) tajniško poročilo, e) poročilo mlekarkega odseka podružnice, f) volitev dveh overovateljev, g) strokovna predavanja, h) sprejemanje novih članov in vplačevanje članarine, i) skupno poročevanje gospodarskih potrebščin, j) slučajnosti. Poučen govor bo imel gospod potovalni učitelj M. Jelovšek. Vodstvo podružnice.

= Videm. Kmetijska podružnica ima svoj občni zbor v nedeljo dne 24. januarja 1909 ob 3. uri popoldne v šoli na Vidmu po sledečem vzporedju: 1. Otvoritev občnega zbora po g. predsedniku. 2. Tajnikovo poročilo v delovanju podružnice leta 1908. 3. Blagajnikovo poročilo o stanju podružnične blagajne in volitev dveh pregledovavcev računa za leto 1908. 4. Proračun za leto 1909. 5. Volitev novega odbora za nastopno triletno dobo. 6. Volitev delegatov za glavno zborovanje c. kr. kmetijske družbe. 7. Razni predlogi za glavno zborovanje c. kr. kmetijske družbe. 8. Uplačevanje udnine ter sprejemanje novih udov. 9. Razni samostojni predlogi in nasveti. Vsi p. n. podružnični udi kakor tudi oni kmetovavci podružničnega obsega, kateri se zanimajo za stanovsko organizacijo in za napredek v kmetijstvu, se vljudno vabijo k najštevilnejši udeležbi tega občnega zbora.

Odbor.

Iz podružnic in krajskih društev.

Šmihel nad Mozirjem. Dne 6. decembra 1908 je priredila kmetijska podružnica potovalno predavanje v Mozirju, katerega se je udeležilo precejšnje število poslušalcev. Gospod potovalni učitelj M. Jelovšek je imel jako poučljivo in časuprimerno predavanje o krmi in krmljenju živine. V svojem govoru je opozarjal na napake, ki se delajo pri spravljanju krme. Krma se ne sme spravljeti v velikih kupih na vozove, ker se pri takem ravnanju preveč zdrobi. V prostorih, kjer je hranjena čez zimo, ne sme biti preveč naltlačena, ker na tak način ne more do nje sveži zrak in ona postane lahko raditega plesnjiva in neokusna. Pri napravljanju krme se naj seno, otava, detelja ne trga s silo skupa, ker se pri takem ravnanju zopet precej zdrobi tako, da nazadnje ostanejo le sama stebila, ki pa nimajo dosti redilnih snovi v sebi. Krma naj se daje zmiraj ob določenem času in v majhnih porcijonih, da se ne navzame hlevskega smradu. Krma se naj ne reže preveč na kratko ker take ne more živina prebaviti. Kdor s krmo pravilno ravna,

ZADRUGA.

Poročila zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem, r. z. z o. p.
Gradec, Franzensplatz št. 2.

I.

Naznanitev števila članov pri „Zvezi“ včlanjenih posojilnic.

Vse naše članice prosimo, naj nam s poslano dopisnico za odgovor takoj naznanijo število članov z dnem 1. januarja 1908, ker rabimo to za določitev kreditne meje in za zaračunanje opravičnih deležev, letnih doneskov in za sestavo skupnega števila članov.

II.

Naznanitev sprememb v stanju funkcionarjev,

Nadalje prosimo vse svoje članice, naj nam takoj naznanijo vsako spremembo v stanju svojih funkcionarjev (načelnik, načelnikov namestnik, člani načelstva, knjigovodja in blagajnik, poslovodja), ker mora imeti zveza vsako spremembo v evidenci.

III.

Letni zaključek pri posojilnicah-rajfajzovkah.

Ker se bliža sedaj sklep leta, opozarja zvezino vodstvo na predpise o sklepu knjig, ki jih je že večkrat izdalo.

K tem predpisom še pridejo sledeče določbe o sklepu dnevne blagajne knjige tega in prihodnjih let:

Ko je opravljeno delo, ki ga predpisujeta točki I in II lanskega navodila, se pripišejo še postojanke iz zvezinega računskega izvlečka na način, določen v točki IV.

Nato se blagajna knjiga pravilno sklene in določi se vsota dohodkov in izdatkov.

Na strani „dohodki“ se torej v stolbcih „f“ in „g“ odšteje gotovina dne 1. januarja. Tem čistim dohodkom se prištejejo večji dohodki ali zneski 31. decembra prejšnjega leta tako, da se iz sklepa prejšnjega leta postavijo v dotičnih stolbcih med svote prejšnjega leta, ki se naj sklene. Na ta način se prištejejo pri izdatkih posojila in večji izdatki prejšnjega leta.

Tako dobljene svote izdatkov se postavijo pod svote dohodkov in potem se zopet izračunijo večji dohodki in večji izdatki na sklepu leta. Ti zneski ostanejo v blagajni knjigi do sklepa prihodnjega leta.

V novem letu se začnejo vpiski zopet z gotovino kakor v prejšnjem letu.

One blagajne, ki izplačujejo obresti poslovnih deležev, se opozarjajo še enkrat na to, da se smejo te plačati le iz čistega dobička pretečenega leta.

V bodoče se torej od dognanega čistega dobička odštejejo obresti za poslovne deleže in ostanek se doda rezervnemu zakladu.

Vknjižuje se na dosedanji način tako, da se res v gotovini izplačane obresti poslovnih deležev postavijo med izdatke

v koloni obresti in znesek, ki gre k rezervnemu fondu, med „Razno“.

V Gradcu, 12. decembra 1908.

Zveza gospodarskih zadrug na Štajerskem, vpisana zadruga z omejeno zavezo.

Fr. Barta.

IV.

Zadruga za vnovčevanje sadja.

(Iz „Österreichische Gartenzeitung“, III. 6).

(Dalje in konec.)

Poslovni deleži so last članov. Ti se v slučaju, da zadruga likvidira, smatrajo kot njeni upniki, samo s tem razločkom, da stoje v zadnji vrsti.

Določbe, kdo lahko postane član zadruge za vnovčevanje sadja, so po različnih okoliščinah različne. Na vsak način pa je potrebno, da mora vsak član take zadruge imeti sadjerejo v njenem okolišu.

Zadruga za vnovčevanje sadja so lahko z omejeno, ali pa z neomejeno zavezo, kakeršna je pač zaveza njihovih članov. Za združnike je jako važna določba, da morajo vse svoje sadje, ki so ga pridelali v zadruginem okolišu, spraviti takoj z drevesa k zadrugi na način, ki ga določi občni zbor.

Načelstvo lahko z dovoljenjem nadzorstva dovoli posameznim članom zadruge, da smejo del svojega sadnega pridelka spraviti drugje v denar. Ravno tako se lahko pridržijo primerna množina sadja doma za domačo potrebo. Če nakupuje kak član sadje, da bi ga potem potom zadruge spravil v denar, se ga kaznuje z denarno globo, ki jo določi nadzorstvo ali pa se ga izključi. Sadje, ki se spravlja k zadrugi, mora biti skrbno potrsgano in za privoz k skladiščem dobro spravljeno. Oddajati se sme samo zdravo sadje. Nezdravo ali nezrelo sadje se ali odkloni, ali pa vloži na dobavnikov riziko določen čas in spravi kolikor mogoče dobro v denar. Če je malo sadja in se hoče vzdržati pri zadrugi nemoten promet, se sme nakupiti tudi tuje sadje, a nikdar več ko 5% zadruginega pridelka. Člani dobijo za svoje sadje, kolikor je dobila zanj zadruga, odštejejo pa se poslovni stroški. Izplačajo se ti zneski ali naenkrat ali pa v obrokih in nazadnje ostanek. Ti obroki se lahko dvignejo ob navadnih blagajnih dneh pri zadrugini blagajni, ostanek še le ob koncu leta, ko so sklenjene knjige.

Za pokritje dolgov in za nabiranje rezervnega zaklada pa mora vsak član zapustiti v blagajni del svojega izkupička, ki ga določi občni zbor.

Zadrugino premoženje je z rezervnim kapitalom vred last vseh. Člani, ki izstopijo ali se izključijo, nimajo do njega nobenih pravic.

Če se zadruga razpusti, se razdeli premoženje po številu opravičnih deležev.

Kolikor so doslej izkušnje pokazale, je gmoten uspeh zadruge najbolj odvisen od njenega trgovskega vodstva. S tem, da odpošilja zadruga vzorno sadje, ki ga njeno osebje lepo shrani in opremi, je doseženo sicer mnogo, a še vedno ne vse. Glavno je, da se briga vodstvo podružnice za blago, ki se rado kupi, da zna dobro presojati potrebe odjemavcev in po možnosti izrabiti ugodno konjunkturo.

Delo s sadjem ni ravno lahko, posebno če je popravek z lahko in kmalu mehkim sadjem, kakor so breskve, marelice, zgodnje hruške, zgodnja jabolka, črešnje, slive in razni jagodnati sadeži. Če v takem slučaju trgovsko vodstvo zadruge ni popolnoma na svojem mestu in če ni dovolj hitro poskrbelo za prodajo, lahko nastane iz tega za zadrugo in njene člane občutna škoda. Če skrbi zadruga tudi za sušenje in konserviranje sadja, vsa stvar ni tako nevarna. Seveda postane v takem slučaju zadrugino poslovanje in zaračunavanje mnogo bolj komplicirano.

Dasi ni izključeno, da pošilja zadruga koščičnato sadje nasipano v vagonih ali čolnih na velike trge, vendar obstoja njena naloga pred vsem v tem, da sadje pred vsem sortira, enotno odbere in ga nato pošlje naravnost odjemavcu, da se lahko prekupi izloči. Na ta način bo odjemavec čutil najprej dobrote direktne zveze s producentom. Tukaj se mora seveda ozirati pred vsem na to, da se bodo razpošiljane množine določale v razmerju z gospodarskimi potrebami odjemavcev, t. j. da se sadje ne bo pošiljalo ne v prevelikih a tudi ne v premalih posodah. Navadno rabijo zadruga za pošiljanje sadja zaboje in jerbaze, za manj plemenito blago tudi sode.

Gmoten dobiček, ki se dobi pri sortiranju, je za združnike zelo uspešno sredstvo, ki vzbuja njihovo častiželjnost, oziroma, ki jih navaja na to, da svoja sadna drevesa gojijo tako, da pridelajo kolikor mogoče lepo sadje. Če gre za gmoten dobiček, se sadje tudi kolikor mogoče skrbno zbira. Pri sortiranju se pregleda namreč sadje vsakega združnika posebe, to je: sadje se razloči v več tržnih vrst, n. pr. na tirolskem v zabojno sadje Ia, zabojno sadje IIa in tretje za sode ali odpadke. Omenimo naj, da se ločijo na primer najlepša namizna jabolka, kakor kalvili, po teži v šest vrst; od 100 do 140 g prva vrsta (Ia III), druga od 140 do 180 g (Ia II), tretja od 180 do 220 g (Ia I), četrta od 220 do 260 g (Kabinett III), peta od 260 do 300 g (Kabinett II), šesta od 300 g naprej (Kabinett I).

Ker so cene posameznih vrst (mark) zelo različne, bo imel pri blagu tisti sadjerejec največ dobička, čegar sadje bo najboljše vrste. Tako stane bo računih gospoda ravnatelja K. Maderja bocenski

originalen zaboj Ia blaga (85 cm dolg, 38 cm visok, 35 cm širok) težak 50 do 60 kg, s 400 do 500 jabolki, zaviti v dvojen svilen papir, lepe sorte (Edelrot, köstlicher), 40 do 50 K, IIa blago 24 do 25 K, v sodu IIIa 14 do 20 K in za čenje 5 do 6 K.

Zanimive so cene pri kalvilu in njegovih raznih tržnih vrstah. Tako stane

1 kg kalvilov s povprečno težo 120 g 1 K 20 v;

1 kg kalvilov s povprečno težo 160 g 1 K 80 v;

1 kg kalvilov s povprečno težo 215 g 2 K 60 v;

1 kg kalvilov s povprečno težo 275 g 4 K 40 v;

1 kg kalvilov s povprečno težo 330 g 5 K 40 v.

Te številke kažejo pač dovolj jasno, kake prednosti ima za producenta dobro blago. Pri mehkiem sadju (breskvah, marelicah i. t. d.), ki je zelo občutljivo,

lahko zadruga da producentom svojo enotno posodo na razpolago in od njih zahteva, da opremijo blago natančno po njenih predpisih. Če še člani tega niso dovolj vajeni, seveda ne preostaja nič drugega, ko da skrbi zadrugino osebje za odbiranje in odpremo mehkega sadja.

Ker imajo te zadrugne opraviti s sadjem, je popolnoma naravno, da se morajo pečati z marsičem in prestati marsikaj, česar drugim zadrugam ni treba. Zato pa je tudi potrebno, da presoajo združniki njeno poslovanje pametno in da ne zahtevajo od nje kaj nemogočega. Če je na obeh straneh dovolj dobre volje za delo in dovolj spoznanja, da vodita le vztrajnost in skupno delovanje do uspeha, potem bo napočila tudi za sadjevne zadrugne, ki se borijo danes še z raznimi zaprekami in težkočami, boljša bodočnost; poleg že osnovanih se bodo ustanovljale druge in delovale ravno tako plodonosno ko dosedanje.

V.

Izkaz o kontokorentnem poslovanju zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem meseca novembra 1908. (Promet z denarjem in blagom).

A. Posojilnice.

posojilnice	Konto vloge				Konto kredita			
	Povračila vlog		Vloge		Kredit		Povračila kreditov	
	K	v	K	v	K	v	K	v
Stanje dne 31. oktobra 1908	—	—	8,100.503	64	2,278.204	68	—	—
Promet novembra 1908 . .	103.537	83	450.287	72	101.255	65	151.222	43
Skupaj	103.537	83	8,550.791	36	2,379.460	33	151.222	43
Proč vračila	—	—	103.537	83	151.222	43	—	—
Stanje dne 30. novembra 1908	—	—	8,447.253	53	2,228.237	90	—	—

B. Druge kmetijske zadrugne in društva.

Kmetijske zadrugne	Konto vloge				Konto kredita			
	Povračila vlog		Vloge		Kredit		Povračila kreditov	
	K	v	K	v	K	v	K	v
Stanje dne 31. oktobra 1908	—	—	1.478	66	670.312	04	—	—
Promet novembra 1908 . .	7	—	32	40	25.545	50	4.577	56
Skupaj	7	—	1.511	06	695.857	54	4.577	56
Proč vračila	—	—	7	—	4.577	56	—	—
Stanje dne 30. novembra 1908	—	—	1.504	06	691.279	98	—	—

Ves promet posojilnih društev zveze meseca novembra 1908 . . . . . K 806.303·63

Ves promet ostalih gospodarskih zadrug in društev meseca novembra 1908 . . . . . " 30.162·46

Stanje vseh vlog koncem novembra 1908 . . . . . " 8,448.757·59

Stanje vsega kredita " " 1908 . . . . . " 2,919·517·88

Uvoz blaga v novembra 1908 . . . . . " 63.980·26

Izvoz " " " 1908 . . . . . " 96.892·93

Skupni promet novembra 1908 . . . . . K 160.873·93

Število pridruženih posojilnih društev koncem novembra 1908: 270.

Število ostalih pridruženih gospodarskih zadrug in društev koncem novembra 1908: 65.

VI.

Poročilo glede blagovnega prometa zveze.

1.

Nakup vin za štajersko vzorno deželno klet zveze.

Štv. 25.790.

Vsem članicam, oziroma podružnicam c. kr. kmetijske družbe na Štajerskem.

V zvezi z našo okrožnico z dne 2. in 17. septembra t. l. naznanjamo uljudno,

da bo zveza kupovala v januarja 1909 pristna štajerska vina za svojo vzorno klet.

Nakup se izvrši na podlagi pismene ponudbe; vposlati se morajo zapečatane poskušnje domačega pridelka. Ponudbe, ki se morajo poslati na vodstvo zveze v Gradcu, Franzensplatz 2, morajo obsegati:

1. ime in bivališče ponudnika,

2. množino, vrsto, gorovje, vinsko okrožje in letnik ponujenega vina,

3. ceno za liter od oddajne postaje brez soda.

4. ime oddajne postaje.

Od vsake ponujene vrste se morajo poslati 3 zapečatane poskusne, najmanj polliterske steklenice, dobro zabite v zabojih, najpozneje do 12. januarja 1909, a ne pred 9. januarjem na upravo kleti zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem v Eggenbergu pri Gradcu, poštnine prosto.

Steklenice morajo imeti lističe z imenom ponudnika, vrste in letnika vina. Če nimajo tega, se ne poskusijo.

Na željo se pošljejo brezplačno lesene škatlje s 3 steklenicami po pol litra.

Došla vina preizkusi posebna komisija glede dobrote in drugih lastnosti nemešanega vina, glede zahtevane cene in prave vrednosti. V dvomljivih slučajih se vino kemično preišče in če ne zadostuje, se ne kupi, ker se kupujejo le pristna narayna štajerska vina.

Črez 6 tednov pozneje se bo, kolikor nam je mogoče sedaj soditi, vino zopet kupovalo.

V Gradcu, 23. decembra 1908.

Z združnim pozdravom:

Zveza gospodarskih zadrug na Štajerskem.

F. Barta.

2.

Razglas

glede naročevanja travinega in deteljinega semenja.

Med posredovanji zveze v korist štajerskega kmetijstva zavzema oskrbovanje deteljinega ali travinega semena oziroma njunih mešanic za kmetovavce, ki ga oskrbuje zveza po naročilu štajerskega deželnega odbora, posebno važno mesto.

Zveza lahko deteljino seme, ki ga vposljejo njeni člani, na posebnem (Roberjevem) stroju za čiščenje deteljinega semena popolnoma očisti; potem ga preišče gospodarskokemična deželna preiskuševalnica in kontrolna postaja v Gradcu, ali nima predenice. Če je nima, se plombira (zapečati) in potem ga zveza prodaja.

Zveza kupi vsa semena zajamčeno in jih da pred prodajo še enkrat preiskati od c. kr. kontrolne postaje za semena na Dunaju, tako, da se kmetom ni treba prav nič bati, da bi dobili manj vredno seme.

Ker je kultura travnikov, oziroma detelje zelo važna in ker je v veliko korist našim kmetom, če se pospešuje, je potrebno, da porabijo kmetje to ugodno priliko pri zvezi in se obrnejo nanjo, če rabijo deteljino ali travino seme.

Predno si napravimo kak travnik, moramo vedeti, ali naj bo trajen ali začasen, ker se po tem ravna izbira semena. Pri deteljishih moramo gledati na to, ali jih hočemo kositi 2, 4 ali 6 let.

Množina semena se ravna po vrsti travnika ali deteljishča in po danih krajevni in zemeljskih razmerah. V dobrih gnojenih tleh bomo rabili manj semena ko v slabih, slabo gnojenih.

Splošno veljajo sledeče številke:

Za 1 oral trajnega travnika se rabi 27—32 kg semena,

za 1 ha trajnega travnika se rabi 48—56 kg semena,

za 1 oral začasnega travnika se rabi 23—26 kg semena,

za 1 ha začasnega travnika se rabi 43—46 kg semena,

za 1 oral deteljščica se rabi 17—19 kg semena,

za 1 ha deteljščica se rabi 30—32 kg semena,

za 1 oral čiste detelje se rabi 12 kg semena,

za 1 ha čiste detelje se rabi 20 kg semena.

Pri naročilih naj se navede, ali se želi mešanica travinega semena in ali za trajne ali začasne travnike, ali pa mešanica z deteljo in pri tej, ali za 2, 4, 6 letno košnjo; po tem se namreč ravna izbira posameznih travin in deteljnih semen in način mešanja.

Pri travinem semenu je le 20% deteljinega, pri deteljčini mešanici pa 80%.

Pri sestavljanju posameznih mešanic ravnamo zelo vestno in strokovnjaško ter je oziramo na različne načine travnikov in deteljščic in na zemljo. Ker so pri naših mešanicah najdražja deteljna semena, so naše mešanice seveda dražje ko druge.

Naročila prosimo najpozneje do 31. januarja 1909, pri poznejših naročilih ne prevzemamo nobene odgovornosti glede spremenjene cene ali roka.

1. Pri naročilih naj vsakdo napiše ime, bivališče, pošto, železniško postajo jasno in razločno.

2. Naj se navede rok za dobavo in ali se naj pošlje blago po pošti ali po železnici, kot brzo ali tovarno blago.

3. Vprašanja zveze o kakih nejasnostih se naj takoj odgovorijo, ker ne prevzame zveza za zamude, ki nastanejo vsled počasnega odgovarjanja, nobene odgovornosti.

4. Naročila pri zvezi se lahko odpovedo ali spremenijo le tako dolgo, dokler še naročeno blago ni oddano na pošto.

5. Naročila se nam naj pošljejo kolikor mogoče skupno s pomočjo pri zvezi včlanjenih zadrug, posojilnic in podružnic c. kr. kmetijske družbe, ker se s skupnim naročevanjem ne prihranijo samo veliki zneski pri pošti, ampak tudi zato, ker gre izvršitev takih naročil mnogo hitreje.

Zveza daje drage volje interesentom pojasnila o napravi, popravi in pomladitvi travnikov, odgovori tudi na vsa druga vprašanja, ki spadajo v njen delokrog.

2.

Oglas

našim članicam, oziroma podružnicam c. kr. kmetijske družbe glede nakupa semena rdeče detelje.

Ker se je sedaj začelo po večini že z mlatitvijo semena rdeče detelje, si dovoljuje zveza gospodarskih zadrug na Štajerskem opozarjati vse člane (zadruga, društva in posamezne osebe) s posebnim ozirom na oglas, ki ga je priobčila že 1. novembra na tem mestu na to, da hoče potrebno semenje rdeče detelje nakupiti v prvi vrsti naravnost pri svojih članih.

Zveza prosi zato vse one člane, ki bi lahko oddali semenje rdeče detelje, dasi tudi v manjših množinah ko 100 kg naj ji pošljejo zanesljiv povprečni vzorec 10 kg težak. Tega bo potem preiskalo tukajšnje preiskovališče na predenico in na odpadke. Na podlagi tega preiskovanja se bo določila zanj cena.

Zveza hoče članom glede cene kolikor je mogoče ustreči in upa, da se bodo poslužili te ugodne prilike.

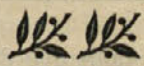
3.

Dobava Tomaževe moke.

Ker je zvezin sklep izčrpan, lahko oddaja male količine le iz skladišč, dokler je kaj zaloge, cele vagone pa za poznejši čas, brez obveznosti za količino in ceno.

Oznanila „Gospodarskega Glasnika“ za Štajersko.

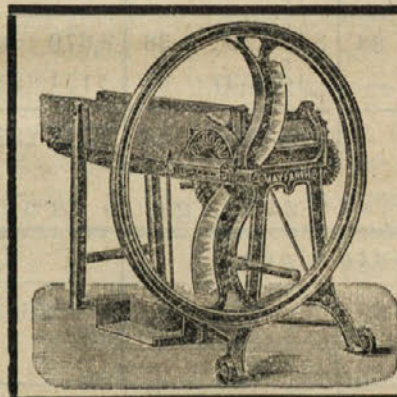
Anton Löschnigg

veletržec s papirjem, Gradec, Griesgasse 4

priporoča:

Debeli papir za vlaganje v sode in zaboje za jabolka. Zavojni papir za namizno sadje. Fino papirjevo volno za opremljanje in zavijanje jabolčnih jerbosov in zabojev. Bele in barvaste zrezke svilene papirja za nalaganje. Etikete, servijete in vrečice za sadje. Pravi pergamentni zavoj v zvitkih za pošiljanje sadja, perotnine, grozdja, sira, nadalje Hofhelmske in dunajske pase za lovljenje mrčesa, lim in naliman papir v zvitkih za lovljenje gosenc. 40a—24

Vzorci in ceniki na razpolago.

Stroje za pripravljavanje krme

rezi, rezanje repe, mline za debelo moko, parnice za krmo, kostljaste peči, sesalke za gnojnico

izdelujejo in pošiljajo v najnovejših in priznanih izdelkih

Ph. Mayfarth & Co.
tvornice za gospodarske stroje, livarne in parne kovačnice

Dunaj, II. Taborstrasse 71.

Ceniki brezplačno in poštne prosto. Iščo zastopnikov in preprodajalcev. 398—6

Dendrin

391a—12

(v vodi takoj raztopljiv drevesni karbolinej) v zimi 1908 sijajni uspehi!

Cenike, priznanja, vzorce pošilja brezplačno:

Carbolineum - Fabrik R. Avenarius
Amstetten (Nižje Avstrijsko.)

Osredni biró:
DUNAJ, III₂ Bechardgasse 14.

Cepike

Ia kvalitete vseh običajnih trsnih vrst na navadnih podlagah

imajo na prodaj: I. štajerska trsničarska zadruga, pošta Juršinci pri Ptuj, trsničarska zadruga pri Sv. Boltenku pri Središču, trsničarska zadruga v Ljutomeru, trsničarska zadruga v Žetalah pri Rogatcu. Ceniki se na zahtevo pošljejo brezplačno. 362a 12

Poskus s kavo.

Vzimate vzorec najcenejšega kofeina proste kave HAG za K 1.— 1/4 kg in ravno toliko katere koli druge kave za isto ceno. Ne govorite z gospodom soprogram prej o tem in mu dajte poskusiti, katera mu bolje diši. Tisto potem vedno kupujte. Kolikorkrat se napravi ta poskus, vsakokrat z aga kava brez kofeina (strup). Taka kava HAG (varstvena znamka „rešilni pas“) se dobi v zaprtih 1/4 kilogramskih zavojih v vsaki boljši trgovini. Izdeluje jo pod vednim nadzorstvom kemičnega laboratorija Fresenius - Wiesbaden bremenska akocijska družba za trgovino s kavo. Ta kava je edina, ki jo lahko pjo nervozni, bolni na srca in ledvicah, slabokrvni i. t. d. in in ki ne krati spanca. 302a—6

Vprašajte zdravnika! — Poskusite sami!

Ne dajte se odvrniti od te kave od trgovcev, ki je še nimajo v zalogi.

Generalno zastopstvo za Gradec in Štajersko
Ignac Trojan, Gradec

„Österreichisch-ungarisches Bankgebäude“
Schmidgasse 35.

Gospodje naročevavci

so uljudno prošeni, da se pri naročevanju blaga sklicujejo na naš list.